

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ім. В.М. КОРЕЦЬКОГО**

ВІЛЬЧАК Ярина Михайлівна

УДК 341.123.045.9

**ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНОЇ ПРАВОЗДАТНОСТІ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
(на прикладі системи ООН)**

Спеціальність 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у відділі міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
САВЧУК Костянтин Олександрович,
Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
старший науковий співробітник відділу міжнародного
права та порівняльного правознавства

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
МИКІЄВИЧ Михайло Миколайович,
Львівський національний університет
ім. І. Франка,
завідувач кафедри європейського права

кандидат юридичних наук
ФАЛАЄСВА Людмила Григорівна,
Академія адвокатури України,
доцент кафедри прав людини, міжнародного та
європейського права

Захист відбудеться “27” березня 2009 р. о 16-30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.236.03 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України за адресою: 01601, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України за адресою: 01601, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4.

Автореферат розісланий “20” лютого 2009 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. І. Тарахонич

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Міжнародні організації є однією з основних форм співробітництва держав в різних сферах суспільної діяльності і в сучасному міжнародному праві наряду з державами наділяються міжнародною правосуб'єктністю. Система ООН складається з цілої низки спеціалізованих та допоміжних установ, кожна з яких призначена для діяльності в певній сфері. Такий спеціалізований поділ дозволяє установам ООН максимально сприяти співпраці держав у кожній окремо взятій галузі. В умовах постійного науково-технічного прогресу, одним з наслідків якого є суттєве економічне відставання значної кількості країн, що розвиваються від країн з розвинутою ринковою економікою, одне з провідних місць серед спеціалізованих установ ООН займають економічні, однією з функцій яких є допомога таким країнам. Беручи до уваги те, що ООН є не тільки найбільш представницькою (до її складу входять практично всі держави сучасного світу), а й єдиною універсальною організацією, що має на меті підтримання міжнародного миру та безпеки, можна стверджувати, що саме спеціалізовані економічні установи ООН відіграють надзвичайно важливу роль серед міжнародних економічних організацій, адже саме вони регулюють відносини в сфері економіки між державами-членами цієї універсальної організації, тобто є тією ланкою, що з'єднує провідні держави та держави з нижчим рівнем розвитку. Кожна з цих організацій має свою специфіку, зумовлену досить вузькою сферою діяльності.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що протягом останніх десятиріч відбуваються значні зміни в сфері договірної компетенції спеціалізованих установ системи ООН економічного характеру. Суттєво змінюється характер та зміст угод, що укладаються цими міжнародними організаціями. Від взаємовідносин на двосторонній основі організації переходять до широкомасштабного багатостороннього регулювання економічних відносин, що значно полегшує міждержавне співробітництво в цій сфері.

Проблема договірної правоздатності міжнародних організацій є досить актуальною на сьогоднішній день, беручи до уваги величезну кількість міжнародних організацій та темпи їх розвитку, але у вітчизняній науці міжнародного права майже немає досліджень в цій сфері. Багато вчених, таких як О. О. Шibaєва, Д. І. Фельдман, С. А. Войтович, О. Г. Зайцева, Л. Б. Архипова, С. О. Малінін, досліджували окремі питання, пов'язані з спеціалізованими економічними установами ООН, їх правовим статусом, правосуб'єктністю міжнародних організацій, але не безпосередньо їх договірну правоздатність. Також у 2003 р. в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка О. М. Шпакович захистила кандидатську дисертацію на тему "Роль міжнародних економічних організацій в правотворчому процесі". Робота в основному зачіпає ухвалення правових актів організацій та укладення ними міжнародних угод як форми участі у міжнародному правотворчому процесі.

До того ж в науці міжнародного права немає єдиної точки зору на природу договірної правоздатності міжнародних організацій загалом, не говорячи вже про договірну правоздатність спеціалізованих економічних установ зокрема. Праці, присвячені цій проблемі, відсилають до установчих договорів, узагальнюючи лише теоретичні основи договірної правоздатності міжнародних організацій та виділяючи основні теорії її походження: теорію "повноважень, що маютьися на увазі", "статутну", "функціональну", "іманентну" та інші.

Теоретичним підґрунтям дисертації слугували також праці вітчизняних та зарубіжних вчених – С. А. Войтовича, О. О. Мережка, Т. М. Циганкової, Т. Ф. Гордєєвої, О. О. Шибаєвої, П. Є. Казанського, Ю. Я. Баскіна, Д. І. Фельдмана, О. Г. Зайцевої, К. Кольяра, К. Арчера, С. Б. Крилова, В. Дженкса, С. В. Черніченка, С. О. Малініна, Л. Н. Маратадзе, Дж. Фіцморіса, У. Ю. Мамедова, М. О. Ушакова, Л. Б. Архипової, Г. І. Морозова, А. М. Талалаєва, Я. Броунлі, В. Фрідмана, В. М. Шуршалова, Ф. Сейерстеда, Лабейри-Менахема, Д. Карро, П. Жюйара, Дж. Добберта, М. Рамо-Монтальдо тощо.

Емпіричну базу роботи становлять Віденська конвенція про право міжнародних договорів між державами і міжнародними організаціями чи між міжнародними організаціями 1986р.; рішення Міжнародного Суду ООН; установчі акти спеціалізованих економічних установ ООН; а також міжнародні угоди, що укладаються спеціалізованими економічними установами ООН.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою науково-дослідної роботи відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України "Міжнародно-правові проблеми співробітництва України з світовими та європейськими інституційними структурами" (номер державної реєстрації 0101U007291), що здійснюється у рамках вивчення проблеми "Україна у системі сучасного міжнародного правопорядку: теорія і практика".

Мета та завдання дослідження. Метою даного дисертаційного дослідження є виявлення особливостей договірної правоздатності спеціалізованих економічних установ ООН в умовах сучасного міжнародного правопорядку.

Наведена мета зумовила постановку і вирішення таких наукових завдань:

дослідити історичні передумови виникнення та розвитку міжнародних організацій;

дослідити тенденції розвитку спеціалізованих економічних установ системи ООН;

розкрити правову природу спеціалізованих економічних установ як суб'єктів міжнародного права;

виявити та класифікувати концепції договірної правоздатності міжнародних організацій;

проаналізувати установчі акти спеціалізованих економічних установ під кутом зору наявності в них норм щодо права укладення міжнародних договорів;

показати особливості та закономірності договірної практики спеціалізованих економічних установ ООН;

дослідити проблему відповідальності міжнародних організацій за порушення договірних зобов'язань.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають у сфері укладення міжнародних договорів спеціалізованими економічними установами ООН.

Предметом дослідження є норми міжнародного права, які визначають договірну правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН та її особливості.

Методи дослідження. З метою одержання найбільш достовірних наукових результатів дослідження застосовувалися філософські, загальнонаукові і спеціальні методи, що забезпечують єдність гносеологічного, соціально-філософського та правового аналізу договірної правоздатності міжнародних економічних організацій та виявлення її особливостей для спеціалізованих економічних установ ООН.

Також методологічну основу складають такі загальнонаукові методи як аналіз і синтез, узагальнення, моделювання й ін. Так, використання методів аналізу і синтезу дало можливість проаналізувати не тільки поняття спеціалізованої економічної установи, основні види установ, поняття договірної правоздатності та компетенцію укладення міжнародних договорів, а й виявити загальні і відмінні риси договірної правоздатності спеціалізованих економічних установ, а також міжнародних договорів, які ним укладаються. Соціологічний метод знайшов своє застосування в ході аналізу внутрішніх і зовнішніх чинників і суспільних процесів, що обумовили виникнення, еволюцію та особливості становлення міжнародних організацій, їх правосуб'єктності та договірної правоздатності; формально-логічний метод застосовувався для визначення основних понять юридичних конструкцій. Системно-структурний метод покладено в основу класифікації спеціалізованих економічних установ ООН та при визначенні їх місця в системі міжнародних організацій; системно-функціональний метод застосовувався при дослідженні правосуб'єктності міжнародних організацій, практики укладення міжнародних договорів спеціалізованими установами ООН. Історико-логічний метод використаний при дослідженні процесу виникнення та становлення міжнародних організацій загалом та спеціалізованих економічних установ ООН зокрема, а також понять "правосуб'єктність міжнародної організації" та "договірна правоздатність міжнародної організації". Важливим було використання у роботі статистичного методу, за допомогою якого виявилось можливим охарактеризувати договірну практику спеціалізованих економічних установ ООН. В роботі широко застосовувався порівняльний метод, що використовувався при аналізі договірної бази спеціалізованих економічних установ ООН.

Наукова новизна дисертації полягає у тому, що в українській юридичній літературі на монографічному рівні вперше досліджено договірну базу спеціалізованих економічних установ та зроблено спробу виділити особливості їх договірної правоздатності. Наукову новизну дослідження відображають такі найважливіші теоретичні узагальнення:

вперше:

здійснено авторську класифікацію спеціалізованих економічних установ ООН на безпосередньо економічні та установи економічного характеру; перші

здійснюють свою діяльність у валютно-кредитній сфері (МБРР, МВФ, МАР, МФК, БАГІ), сфері зв'язку та транспорту (ІКАО, ІМО, ВПС та МСЕ), сфері промислового розвитку (ЮНІДО), а до другої групи належать ті, що непрямо пов'язані в своїй діяльності з економічною сферою: ВМО, МФСР, ФАО та ВОІВ;

запропоновано поділити положення установчих актів міжнародних економічних організацій щодо договірної правоздатності на дві категорії: положення, непрямо пов'язані з договірною правоздатністю, і положення, що закріплюють договірну правоздатність;

сформульовано авторське визначення поняття договірної правоздатності спеціалізованої економічної установи ООН – право укладати міжнародні договори адміністративного і неадміністративного характеру з метою координації співпраці в економічній сфері, яке закріплюється в установчих документах організації, або впливає з їх положень чи підтверджується практикою організації, з якою погодилися держави-члени;

встановлено, що право спеціалізованих економічних установ укладати міжнародні договори закріплюється в установчих актах спеціалізованих установ: як право на укладення домовленості “про співпрацю з іншими міжнародними організаціями (окрім неформальних угод та угод адміністративного характеру) або як право на укладення робочих угод, тобто угод адміністративного характеру, або як право укладати угоди з ООН та іншими міжнародними організаціями, що мають спеціалізовані інтереси в суміжних сферах;

удосконалено:

положення, згідно з яким спеціалізовані економічні установи ООН надають перевагу у своїй практиці не укладенню двосторонніх угод, а виробленню під їх егідою багатосторонніх конвенцій, і лише фінансово-кредитні спеціалізовані установи в силу особливостей своєї діяльності мають значно ширшу базу двосторонніх міжнародних договорів, особливо з державами;

дістало подальшого розвитку:

положення щодо правосуб'єктності міжнародних економічних організацій, яка обмежена їх цілями, що визначаються необхідністю координації економічного співробітництва держав;

положення щодо особливостей відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань, згідно з яким відповідальність міжнародних організацій настає за будь-яке міжнародно-протиправне діяння, що не відповідає зобов'язанням міжнародної організації;

положення щодо функціонального характеру договірної правоздатності міжнародних економічних організацій, яка обумовлена установчими актами та цілями кожної організації і може розвиватися міжнародно-правовою практикою цих організацій та їх органів.

Практичне значення одержаних результатів. Положення дисертації роблять можуть бути використані в подальших дослідженнях проблем договірної правоздатності як спеціалізованих економічних установ ООН, так і міжнародних організацій загалом. Результати дослідження, зроблені дисертантом висновки і пропозиції мають значення для вдосконалення навчального процесу при підготовці і

підвищенні кваліфікації спеціалістів з міжнародного права. Вони можуть бути використані в навчальному процесі під час викладання, наприклад, таких дисциплін як “Міжнародне право”, “Право міжнародних організацій”, “Право міжнародних договорів”, “Міжнародне економічне право” тощо.

Апробація результатів дослідження. Базові положення дисертації пройшли апробацію на: Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців "Треті осінні юридичні читання" (м. Хмельницький, 5–6 листопада 2004 р.; тези опубліковані); Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців "Четверті осінні юридичні читання" (м. Хмельницький, 21–22 жовтня 2005 р.; тези опубліковані); Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців "П'яті осінні юридичні читання" (м. Хмельницький, 27–28 жовтня 2006 р.; тези опубліковані); Всеукраїнській міжвузівській науковій конференції молодих вчених та аспірантів "Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні" (м. Івано-Франківськ, 28 квітня 2006 р.; тези опубліковані); Регіональній науково-практичній конференції "Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні" (м. Львів, 9–10 лютого 2006 р.; тези опубліковані); II Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів та аспірантів "Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку" (м. Луцьк, 17–18 березня 2006 р.; тези опубліковані); IX Всеукраїнській науково-практичній конференції "Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи" (м. Тернопіль, 13 квітня 2007 р.; тези опубліковані); X Всеукраїнській науково-практичній конференції "Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи" (м. Тернопіль, 11 квітня 2008 р.; тези опубліковані).

Публікації. Результати дослідження знайшли своє відображення в п'яти статтях у фахових виданнях та восьми тезах доповідей у наукових збірниках.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, поділених на дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел. **Загальний обсяг дисертації** становить 187 сторінок, в тому числі список використаних джерел – 23 сторінки (209 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовуються актуальність обраної теми, зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, формулюється мета і основні завдання дослідження, визначається його об'єкт, предмет, методи, розкривається новизна, практична цінність дисертації, даються відомості про апробацію, публікації, структуру і обсяг роботи.

Розділ 1. "Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права" складається з двох підрозділів і присвячується дослідженню передумов виникнення та розвитку міжнародних організацій, а також особливостям їхньої правосуб'єктності.

У **підрозділі 1.1. "Передумови виникнення та історія розвитку міжнародних організацій"** досліджено історичні етапи виникнення та розвитку міжнародних організацій від епохи рабовласницьких держав і до створення ООН.

З'ясовано, що відносно постійні міжнародні об'єднання, котрі можна розглядати як далекий прообраз сучасних міжнародних організацій, з'явилися ще в давнину – в епоху рабовласницьких держав. Виникнення ж перших держав вчені відносять до кінця IV ст. – початку III ст. до н. е. Саме їх вступ у відносини між собою привів до створення міжнародно-правових норм. Першими “міжнародними організаціями” були давньогрецькі сіммахії та амфіктонії, що діяли на постійній основі, мали вищі органи. Велику роль у створенні міжнародних об'єднань відіграли також торгівельні відносини. Саме торгові союзи Середньовіччя можна також вважати прообразом сучасних міжнародних економічних організацій.

Перші постійні міжнародні організації виникли в середині XIX ст., проте вони не мали статусу суб'єкта міжнародного права. Вже в першій половині XX ст. поява нових міжнародних організацій та активізація діяльності міжнародних організацій зі спеціальних питань веде до часткової зміни їх правового статусу, до набуття ознак правосуб'єктності. Поява до другої половини XX ст. великої кількості нових держав і поживлення міжнародної співпраці веде до збільшення кількості міжнародних організацій і надання їм міжнародної правосуб'єктності.

Першою у світі міжнародною організацією універсального характеру була Ліга Націй. Вона мала систему спеціальних і допоміжних органів. Саме Ліга Націй стала першою міжнародною організацією, наділеною міжнародною правосуб'єктністю в розумінні сучасного міжнародного права.

Друга Світова війна дала сильний поштовх розвитку організацій з підтримання миру та безпеки, найбільш важливою з яких стала ООН.

Створена у 1945 р. Організація Об'єднаних Націй (ООН) розпочала новий етап в історії міжнародного права, а вже в другій половині XX ст. посіла центральне місце в системі міжнародних організацій, координуючи діяльність як міжурядових, так і неурядових організацій. З часом сформувалася стійка система органів ООН, котра містить головні органи: Генеральну Асамблею, Раду Безпеки, Економічну і Соціальну Раду, Міжнародний Суд, Секретаріат. До системи ООН також належать і спеціалізовані установи. Деякі з них діяли на міжнародній арені задовго до створення самої ООН. З роками правовий статус ООН і статус її спеціалізованих установ ускладнювався, а повноваження розширювалися. На сьогоднішній день ООН є найчисельнішою міжнародною універсальною організацією в світі.

У *підрозділі 1.2. “Характеристика правосуб'єктності міжнародних організацій”* досліджується саме поняття правосуб'єктності, особливості правосуб'єктності міжнародних організацій та висвітлюється еволюція правосуб'єктності міжнародних організацій.

Досліджено, що міжнародна правосуб'єктність організацій суттєво відрізняється від правосуб'єктності держав. Ці відмінності, в першу чергу, стосуються походження, об'єму та способів припинення правосуб'єктності. Так, правосуб'єктність держав виникає сама по собі, незалежно від волі інших суб'єктів, впливаючи із суверенітету, а правосуб'єктність міжнародних організацій має завжди лише договірне походження. Джерелом правосуб'єктності міжнародних організацій є установчий акт, тобто договір між державами-членами, що встановлює межі правосуб'єктності організації. Правосуб'єктність держав – універсальна, вона

нічим не обмежується і носить всезагальний характер. Це ж саме стосується і її об'єму. Міжнародна правосуб'єктність організацій, на відміну від держави, має функціональний характер. Права й обов'язки міжнародної організації залежать від її цілей, а об'єм не перевищує функціональних потреб. Щодо припинення правосуб'єктності держави, то вона і виникає, і припиняється разом із останньою. Існування ж та припинення правосуб'єктності міжнародних організацій повністю залежить від волі її держав-членів.

Розділ 2. "Договірна правоздатність міжнародних економічних організацій системи ООН як складова частина їх міжнародної правосуб'єктності" складається з чотирьох підрозділів і в ньому висвітлюється історія становлення та розвитку спеціалізованих економічних установ ООН, досліджується поняття спеціалізованої економічної установи та їх класифікація, аналізується договірна правоздатність міжнародних економічних організацій та їх компетенція укладення міжнародних договорів згідно з установчими актами.

У підрозділі 2.1. *"Становлення та розвиток спеціалізованих економічних установ системи ООН"* висвітлюється еволюція системи спеціалізованих економічних установ ООН.

На сьогоднішній день найрозгалуженішу структуру елементів економічного характеру має система ООН. Система спеціалізованих економічних установ ООН є невід'ємною частиною світової економічної системи. Спеціалізовані економічні установи ООН відрізняються між собою за характером діяльності, впливом на міжнародні економічні відносини. Кожна з цих організацій, починаючи з ВПС, і закінчуючи ЮНІДО, здійснює свою діяльність у окремо взятій, достатньо вузькій сфері. Історія виникнення цих організацій інколи не має жодного відношення до ООН, деякі з них були створені задовго до створення ООН, деякі набагато пізніше, але тим не менше, їх становлення нерозривно пов'язане саме з нею.

Історію спеціалізованих установ можна поділити на такі етапи:

- Період до Першої Світової війни. З'являються і розвиваються адміністративні союзи, такі як Міжнародний Союз для вимірювання землі (1864 р.), Міжнародний телеграфний союз (1865 р.), Всесвітній поштовий союз (1874 р.), кількість яких постійно зростає.
- Створення Ліги Націй та Міжнародної організації праці.
- Період від останніх днів фактичного існування Ліги Націй до підписання Статуту ООН. Саме в цей період створюються ФАО, ІКАО, МВФ, МБРР.
- Поява ООН та створення її системи:
- Розвиток системи ООН. Характеризується розширенням повноважень організацій системи ООН.

У підрозділі 2.2. *"Поняття та класифікація спеціалізованих економічних установ ООН"* виводиться поняття спеціалізованої економічної установи ООН і проводиться їх класифікація.

Спеціалізованим установам повинні бути притаманні чотири основні правові ознаки, а саме:

- міжурядовий характер угод про створення таких організацій;

- широка міжнародна відповідальність в межах їх установчих актів;
- здійснення співробітництва в спеціальних областях, таких як економічна, соціальна, культурна, гуманітарна та інші;
- зв'язок з ООН.

Спеціалізовані економічні установи системи ООН – це широко розгалужена система організацій, створених на основі міжнародного договору незалежними державами на постійній основі згідно з нормами міжнародного права з метою координації економічного співробітництва між державами-членами в сфері міжнародної торгівлі, промислового розвитку, фінансів, зв'язку та транспорту. Вони сприяють розвитку співробітництва між державами у економічній сфері та координують їх діяльність, відрізняючись між собою за характером діяльності, впливом на міжнародні економічні відносини. Об'єм міжнародних прав та обов'язків неоднаковий у різних спеціалізованих економічних установ.

У науці міжнародного права не існує єдиної класифікації спеціалізованих економічних установ ООН. Досліджено, що термін “економічний” включає міжнародну торгівлю, фінанси, зв'язок і транспорт. На основі цього і ґрунтуючись на класифікаціях вчених-міжнародників запропоновано класифікувати їх на: безпосередньо економічні і установи економічного характеру. До економічних віднесено ЮНІДО, МБРР, МВФ, МАР, МФК, БАГІ, ІКАО, ІМО, ВПС, МСЕ.

У *підрозділі 2.3. “Поняття договірної правоздатності міжнародних економічних організацій системи ООН”* досліджується саме поняття договірної правоздатності міжнародних економічних організацій, аналізуються її особливості і основні концепції договірної правоздатності міжнародних організацій.

Право укладати договори з державами та міжнародними організаціями, притаманне всім без винятку спеціалізованим економічним установам і передбачено Віденською Конвенцією про право міжнародних договорів між державами та міжнародними організаціями чи між міжнародними організаціями від 21 березня 1986 року, а також їх установчими актами.

У теорії міжнародного права існують різноманітні концепції щодо права укладення міжнародних договорів міжнародними організаціями: функціональна, іманентна, звичаєво-правова, “повноважень, що маються на увазі”, статутна, концепція, згідно якої договірна правоздатність випливає безпосередньо з правосуб'єктності міжнародних організацій. Останнім часом набуває все більшого поширення функціональна концепція. Згідно неї правоздатність міжнародної організації може здійснюватися лише в межах її функціональних потреб та в межах її «правил».

Договірній правоздатності міжнародних організацій надається функціональний характер і згідно положень Віденської Конвенції про право договорів між державами і міжнародними організаціями та між міжнародними організаціями 1986 р., яка є єдиним міжнародно-правовим актом, що стосується договірної правоздатності міжнародних організацій.

У *підрозділі 2.4. “Компетенція укладення міжнародних договорів згідно з установчими актами спеціалізованих економічних установ системи ООН”* проведено аналіз установчих актів спеціалізованих економічних установ ООН на

виявлення положень, які прямо чи опосередковано закріплюють обсяг та особливості їх договірної правоздатності.

Наявність договірної правоздатності у міжнародних організацій та її обсяг можна вивести, виходячи з тлумачення її установчого договору.

За характером установчих актів можна виділити дві групи спеціалізованих установ ООН економічного характеру:

- спеціалізовані установи ООН, котрі діють на основі установчого акту, що за своєю природою є міжнародним договором, за допомогою якого держави-члени наділяють організацію відповідною компетенцією;
- спеціалізовані установи ООН, що діють на базі інших документів.

Проаналізувавши установчі акти спеціалізованих економічних установ ООН, можна стверджувати, що їх договірна правоздатність закріплюється в установчих актах двома способами:

- в загальних положеннях, що передбачають право укласти будь-які міжнародні договори, що сприяють виконанню завдань організації;
- в спеціальних положеннях, що визначають можливість укладення організацією певних договорів лише з визначеними сторонами чи з певних питань.

Положення установчих актів спеціалізованих економічних установ щодо договірної правоздатності умовно поділити на дві групи:

- непрямо пов'язані з договірною правоздатністю;
- положення, що закріплюють договірну правоздатність.

Що ж стосується безпосередньо права укласти міжнародні договори, то воно закріплюється в установчих актах спеціалізованих установ по-різному.

По-перше, договірна правоздатність може закріплюватися як право на укладення домовленості “про співпрацю з іншими міжнародними організаціями (окрім неформальних угод та угод адміністративного характеру).

По-друге, договірна правоздатність може закріплюватися як право на укладення робочих угод, тобто тих самих угод адміністративного характеру.

По-третє, договірна правоздатність може закріплюватися як право укласти угоди з ООН та іншими міжнародними організаціями, що мають спеціалізовані інтереси в суміжних сферах.

Спеціалізовані економічні установи ООН можуть укласти міжнародні договори з суб'єктами, що здійснюють діяльність у економічній сфері чи мають такий намір. Такі угоди можуть носити як адміністративний, так і неадміністративний характер, але в жодному випадку не можуть мати політичного характеру, і повинні укладатися з метою досягнення цілей організації, тобто координації співпраці держав-членів в економічній сфері.

Розділ 3. “Характеристика договірної практики спеціалізованих економічних установ” присвячений аналізу договорів спеціалізованих економічних установ ООН з державами, з міжнародними організаціями, особливостям відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань і складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *“Договори спеціалізованих економічних установ з державами”* проводиться аналіз договірної бази спеціалізованих економічних установ ООН з державами.

Досліджено, що термін “договір” (treaty), як правило, не застосовується до угод, котрі укладаються міжнародними організаціями. Основним терміном, що застосовується до таких угод є термін “міжнародна угода” (international agreement).

Встановлено, що за сторонами договору міжнародні угоди міжнародних економічних організацій можна розділити на такі основні групи:

- договори про співпрацю з державами;
- договори про співпрацю з міжнародними організаціями.

Договори про співпрацю з державами в свою чергу можна теж поділити на дві групи:

- з державами, що не входять до складу організації;
- договори з державами-членами.

За об’єктом договору договори, що укладаються спеціалізованими економічними установами з державами-членами можна класифікувати на:

- договори про штаб-квартиру;
- договори про фінансову допомогу;
- договори про технічну підтримку.

Договір про штаб-квартиру сприяє визнанню правосуб’єктності міжнародної організації державою перебування й закріплює обсяг її імунітетів та привілеїв. До категорії угод про штаб-квартиру можна віднести і договори про представництва, положення яких суттєво не відрізняються за своїм змістом.

Міжнародні економічні організації також укладають сотні угод про фінансову допомогу: кредити, позики, фінансові гарантії. Такі документи мають стандартну форму й диспозитивний характер.

Ще характерними для спеціалізованих економічних установ є договори про технічну підтримку. Спеціалізовані установи ООН використовують типові форми таких договорів. Часто в таких угодах беруть участь кілька міжнародних організацій, кожна з яких надає допомогу по своїй лінії згідно з її компетенцією.

Досліджено, що, держави, первинні суб’єкти міжнародного права, фактично, делегують окремі свої повноваження щодо укладення міжнародних договорів у економічній сфері міжнародним економічним організаціям, зокрема спеціалізованим економічним установам ООН, які мають більше можливостей для встановлення певних договірних режимів з іншими суб’єктами.

У підрозділі 3.2. *“Договори спеціалізованих економічних установ з міжнародними організаціями”* аналізується договірна база спеціалізованих економічних установ ООН з міжнародними організаціями, які є членами ООН, а також з такими, що не входять до її складу.

Договори спеціалізованих економічних установ із міжнародними організаціями за сторонами можна поділити на три види:

- договори з ООН;
- договори між спеціалізованими установами;

- договори з організаціями, що не входять до системи ООН.

Співпраця спеціалізованих економічних установ ООН здійснюється на основі двох принципів – принципу співпраці та принципу координації.

Договори спеціалізованих економічних установ з ООН мають загальноприйнятну форму й певні відмінності: ООН згідно умов такого договору визнає певну організацію спеціалізованою установою в рамках системи ООН, а ООН стає координуючим органом. Договори з ООН базуються на принципі координації.

Договори про співпрацю між міжнародними організаціями, що не входять до системи ООН, і між спеціалізованими установами ООН за змістом не відрізняються від угод між спеціалізованими економічними установами. Такі договори ґрунтуються на принципі співпраці.

У підрозділі 3.3. “Особливості відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов’язань” досліджується проблема відповідальності міжнародних організацій на основі Проекту Комісії міжнародного права щодо відповідальності міжнародних організацій. Наголос робиться саме на відповідальності за порушення договірних зобов’язань.

Основною проблемою в дослідженні особливостей відповідальності міжнародних організацій є недостатність практики з цього питання. Установчі акти міжнародних організацій не містять норм щодо їхньої відповідальності за порушення міжнародних зобов’язань, і єдиним джерелом є Проект статей щодо відповідальності міжнародних організацій, що розробляється Комісією міжнародного права. Згідно з цим документом, відповідальність міжнародних організацій настає за будь-яке міжнародно-протиправне діяння. Шкода не є обов’язковою умовою настання відповідальності міжнародних організацій. Для цього вистачає вчинення діяння, що не відповідає зобов’язанням міжнародної організації. Обставинами, що виключають міжнародну відповідність міжнародних організацій є згода, самооборона, контрзаходи, форс-мажор, лихо та стан необхідності. Повне відшкодування шкоди, завданої міжнародною організацією, може здійснюватися у формі реституції, компенсації, сатисфакції. За умови, що міжнародна організація не може забезпечити відшкодування, перед державами-членами організації жодних субсидіарних зобов’язань не виникає.

У Висновках автор формулює основні результати дослідження, що зумовили самостійність та значимість роботи, наводяться теоретичні узагальнення, що містять нове вирішення наукового завдання щодо виявлення закономірностей та особливостей договірної правоздатності міжнародних економічних організацій на прикладі системи ООН.

Дослідивши історичні етапи розвитку міжнародних організацій, можна зробити висновок, що першими “міжнародними організаціями” були давньогрецькі сіммахії та амфіктонії, що діяли на постійній основі, мали вищі органи. Велику роль у створенні міжнародних об’єднань відіграли також торгівельні відносини. В першій половині ХХ ст. поява нових міжнародних організацій та активізація діяльності міжнародних організацій зі спеціальних питань веде до часткової зміни їх правового статусу, до набуття ознак правосуб’єктності.

Визначено, що міжнародна правосуб'єктність організацій суттєво відрізняється від правосуб'єктності інших суб'єктів. Ці відмінності, в першу чергу, стосуються походження, об'єму та способів припинення правосуб'єктності. Правосуб'єктність держав – універсальна, вона нічим не обмежується і носить всезагальний характер. Це ж саме стосується і її об'єму. Міжнародна правосуб'єктність організацій, на відміну від держави, має функціональний характер. Права й обов'язки міжнародної організації залежать від її цілей, а об'єм не перевищує функціональних потреб. Щодо припинення правосуб'єктності держави, то вона і виникає, і припиняється разом із останньою. Існування ж та припинення правосуб'єктності міжнародних організацій повністю залежить від волі її держав-членів.

Можна стверджувати, що основною відмінністю спеціалізованих економічних установ від інших міжнародних економічних організацій є зв'язок з ООН через договір, котрий укладається спеціалізованими установами з ЕКОСОП. Виділено основні види співпраці спеціалізованих установ і ООН:

- співробітництво з ООН, її органами та спеціалізованими установами;
- надання консультацій та іншої технічної допомоги ООН;
- обмін інформацією та документацією між ООН та спеціалізованою установою;
- надання щорічного звіту про свою діяльність;
- надання ООН інформації, спеціальних доповідей та досліджень, допомоги на її запит;
- співробітництво при наданні технічної допомоги;
- надання будь-якої інформації на запит Міжнародного Суду;
- укладення угод з ООН та іншими спеціалізованими установами, міжурядовими організаціями;
- проведення взаємних з ООН консультацій з різних питань;
- співпраця з ООН у сфері обміну персоналом.

Всі ці дії спеціалізовані установи можуть здійснювати лише в межах своєї компетенції, що передбачено в їх установчих актах.

Проаналізувавши особливості характеру діяльності спеціалізованих економічних установ, пропонується класифікувати їх на:

- безпосередньо економічні;
- установи економічного характеру.

Безпосередньо економічні установи здійснюють свою діяльність в сферах безпосередньо пов'язаних з економікою, а саме: валютно-кредитній, зв'язку, транспорту. До установ економічного характеру належатимуть ті, що непрямо пов'язані в своїй діяльності з економічною сферою: МФСР, ФАО та ВОІВ. Безпосередньо економічні установи в свою чергу можна класифікувати за сферою діяльності на такі:

- промислового розвитку – ЮНІДО;
- фінансів – МБРР, МВФ, МАР, МФК, БАГІ;
- зв'язку та транспорту – ІКАО, ІМО, ВПС та МСЕ.

Автор проаналізував праці, присвячені проблемі договірної правоздатності міжнародних організацій, й зробив спробу узагальнити їх основні положення, виділяючи основні концепції щодо права укладення міжнародних договорів міжнародними організаціями.

Згідно першої концепції, договірну правоздатність міжнародних організацій можна вивести безпосередньо з факту їх існування в якості суб'єкта міжнародного права. Другою концепцією договірної правоздатності є "статутна", згідно з якою основою правоздатності міжнародної організації є її установчий акт та документи, що його доповнюють. Дуже поширеною є третя концепція – "повноважень, що маються на увазі". Згідно неї, статут міжнародної організації, який не завжди містить конкретні положення щодо її компетенції в сфері укладення міжнародних договорів, не перешкоджає здійсненню такої компетенції, яка мається на увазі на основі тлумачення установчого акту. Прихильники наступної концепції стверджують, що правом укладати міжнародні договори міжнародні організації наділені в силу звичаєвого права, тобто як і інші суб'єкти міжнародного права. П'ятою концепцією договірної правоздатності міжнародних організацій є "іманентна": організація може здійснювати будь-які дії, що є необхідними для виконання цілей організації. Можна виділити ще й шосту концепцію – функціональну. Згідно неї правоздатність міжнародної організації може здійснюватися лише в межах її функціональних потреб та в межах її "правил". Саме ця концепція останнім часом набуває все більшого поширення.

Згідно положень Віденської Конвенції 1986 р. договірній правоздатності міжнародних організацій також надається функціональний характер.

Існування стількох різних точок зору на договірну правоздатність міжнародних організацій свідчить про складність даної проблеми. І все ж у всіх концепціях є одне спільне – право укладати договори повинно співвідноситись чи прямо впливати із "правил" міжнародної організації. На думку автора, договірна правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН має виключно функціональний характер, обумовлений установчим актом, цілями кожної організації, і може розвиватися міжнародно-правовою практикою цих організацій та їх органів.

Установчі акти часто не зачіпають питань міжнародної правосуб'єктності організації, особливо, що стосується відносно молодих спеціалізованих установ. З точки зору автора, це можна пояснити тим, що на сьогоднішній день немає потреби зазначати в статуті організації наявність у неї правосуб'єктності, адже цей факт вже є незаперечним і очевидним.

Автором запропоновано положення установчих актів спеціалізованих економічних установ щодо договірної правоздатності умовно поділити на дві групи:

- непрямо пов'язані з договірною правоздатністю;
- положення, що закріплюють договірну правоздатність.

Що ж стосується безпосередньо права укладати міжнародні договори, то, на думку автора, воно закріплюється в установчих актах спеціалізованих установ по-різному.

По-перше, договірна правоздатність може закріплюватися як право на укладення домовленості “про співпрацю з іншими міжнародними організаціями (окрім неформальних угод та угод адміністративного характеру)”.

По-друге, договірна правоздатність може закріплюватися як право на укладення робочих угод, тобто тих самих угод адміністративного характеру.

По-третє, договірна правоздатність може закріплюватися як право укладати угоди з ООН та іншими міжнародними організаціями, що мають спеціалізовані інтереси в суміжних сферах.

Встановлено, що наявність договірної правоздатності у міжнародних організацій не означає, що будь-яка міжнародна організація може укладати будь-які міжнародні договори. Компетенція міжнародної організації укладати міжнародні договори пов’язана з компетенцією держав-членів укладати їх, тому що, зазвичай, інтереси міжнародної організації це сукупність інтересів її членів. Фактично, саме держави-члени наділяють міжнародну організацію договірною правоздатністю та встановлюють її межі. Таким чином міжнародні організації мають різний обсяг договірної правоздатності, що прямо пов’язано з їхньою компетенцією.

Держави, первинні суб’єкти міжнародного права, делегують окремі свої повноваження щодо укладення міжнародних договорів у економічній сфері міжнародним економічним організаціям, які мають більше можливостей для встановлення певних договірних режимів з іншими суб’єктами. Наприклад, це стосується технічної та фінансової підтримки, а також багатосторонньої співпраці. Спеціалізовані економічні установи укладають міжнародні угоди для здійснення делегованих їм державою повноважень в рамках установчих актів та “правил” організації.

Міжнародні організації в силу своєї похідної від держав природи не укладають і не можуть укладати договори, що прямо не пов’язані зі сферою їхньої діяльності. До таких договорів, наприклад, належать політичні договори деяких видів, такі як договори про дружбу, співпрацю і взаємодопомогу, союзні і мирні договори, про нейтралітет, про обмін територіями, про встановлення дипломатичних відносин і т. д. Об’єктами договорів за участю міжнародних організацій є в основному економічні і соціальні питання, що входять до їх компетенції згідно з установчими актами. При чому договори міжнародних організацій з державами мають значно ширше коло об’єктів, ніж договори, котрі міжнародні організації укладають між собою.

Встановлено, що співпраця спеціалізованих економічних установ ООН здійснюється на основі двох принципів – принципу співпраці та принципу координації. Зміст угод між спеціалізованими установами та спеціалізованими організаціями і міжнародними організаціями, що не входять до системи ООН, загалом не відрізняється. Такі договори ґрунтуються на рівноправності сторін і передбачають основні форми та механізми співпраці загалом чи у окремо взятій сфері. Що ж стосується договорів спеціалізованих економічних установ і ООН, то в основі вже лежить принцип координації, тобто ООН має керівні координуючі повноваження щодо діяльності установ. Вони їй підзвітні, що передбачається договорами, які укладаються між ЕКОСОП і установами.

Досліджено, що спеціалізовані економічні установи ООН, зазвичай, надають перевагу у своїй практиці не укладенню двосторонніх угод, а виробленню багатосторонніх конвенцій в тій сфері діяльності, в якій вони працюють. Такій практиці надає перевагу ІМО, ІКАО, ВПС, МСЕ і інші. В принципі, вироблення конвенцій це своєрідна форма співпраці чи точніше, в даному випадку, координації діяльності держав-членів в певній сфері, що якраз і закріплено в установчих документах спеціалізованих економічних установ. Спеціалізовані ж установи фінансово-кредитного характеру в силу своїх особливостей, а саме здійснення безпосередньої співпраці з державами через надання їм різноманітних кредитів, позик, технічної підтримки, мають значно ширшу базу двосторонніх міжнародних договорів, особливо з державами.

Зроблено висновок, що договірна правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН – це право укладати міжнародні угоди адміністративного та неадміністративного характеру з метою координації співпраці в економічній сфері, яке закріплюється в установчих документах організації, може впливати з положень таких документів чи підтверджується практикою організації, яка має місце за згоди держав-членів.

Встановлено, що відповідальність міжнародних організацій настає за будь-яке міжнародно-протиправне діяння. Шкода не є обов'язковою умовою настання відповідальності міжнародних організацій. Для цього вистачає вчинення діяння, що не відповідає зобов'язанням міжнародної організації. За умови, що міжнародна організація не може забезпечити відшкодування, перед державами-членами організації жодних субсидіарних зобов'язань не виникає.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Вільчак Я. М. Правосуб'єктність міжнародних економічних організацій системи ООН у сучасному міжнародному праві / Я. М. Вільчак // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління і права. – 2005. – № 4 (16). – С. 280–285.
2. Вільчак Я. М. Поняття та класифікація спеціалізованих економічних установ системи ООН / Я. М. Вільчак // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління і права. – 2006. – № 1(17). – С. 266–273.
3. Вільчак Я. М. Компетенція укладення міжнародних договорів в установчих актах спеціалізованих економічних установ системи ООН / Я. М. Вільчак // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – Вип. 34. – С. 493–498.
4. Вільчак Я. М. Особливості договорів, що укладаються спеціалізованими економічними установами ООН / Я. М. Вільчак // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 4. – С. 196–201.
5. Вільчак Я. М. Особливості відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань / Я. М. Вільчак // Юридична Україна. – 2008. – № 4. – С. 93–98.

6. Вільчак Я. М. Договірна правоздатність сучасних міжнародних організацій / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці: зб. тез наук. доповідей Міжнародної наук. конф. молодих вчених [“Треті осінні юридичні читання”], (Хмельницький, 5–6 листопада 2004 р.). – Хмельницький : В-во ХУУП, 2004. – С. 62–63.

7. Вільчак Я. М. Закріплення договірної правоздатності в установчих актах міжнародних економічних організацій / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці: зб. тез Міжнародної наук.-практ. конф. молодих науковців [“Четверті осінні юридичні читання”], (Хмельницький, 21–22 жовтня 2005 р.). – Хмельницький : В-во ХУУП, 2005. – С. 137–139.

8. Вільчак Я. М. Спеціалізовані фінансові установи ООН в історико-юридичному аспекті / Я. М. Вільчак // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XII Регіональної наук.-практ. конф. (Львів, 9–10 лютого 2006 р.). – Львів, 2006. – С. 473–475.

9. Вільчак Я. М. Особливості договірної правоздатності міжнародних організацій в сучасному міжнародному праві / Я. М. Вільчак // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф. студентів і аспірантів (Луцьк, 17–18 березня 2006 р.). – Луцьк : РВВ “Вежа” Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – С. 14–16.

10. Вільчак Я. М. Договір з Організацією Об’єднаних Націй як особлива ознака спеціалізованої установи / Я. М. Вільчак // Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні: Матеріали Всеукраїнської міжвузівської наук. конф. молодих вчених та аспірантів (м. Івано-Франківськ, 28 квітня 2006 р.). – Івано-Франківськ, 2006. – С. 71–74.

11. Вільчак Я. М. Види договорів міжнародних економічних організацій з державами / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці: зб. тез Міжнародної наук.-практ. конф. молодих науковців [“П’яті осінні юридичні читання”], (Хмельницький, 27–28 жовтня 2006 р.). Ч. 2. – Хмельницький : В-во ХУУП, 2006. – С. 181–183.

12. Вільчак Я. М. Принцип координації в угодах, що укладаються спеціалізованими установами ООН / Я. М. Вільчак // Формування правової держави в Україні : зб. тез доповідей на наук. конф. [“Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи”], (Тернопіль, 13 квітня 2007 р.). – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – С. 347–350.

13. Вільчак Я. М. Форми відшкодування шкоди міжнародними організаціями / Я. М. Вільчак // Проблеми і перспективи : зб. тез доповідей на наук.-практ. конф. [“Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи”], (Тернопіль, 11 квітня 2008 р.). – Тернопіль : ТзОВ “Терно-граф”, 2008. – С. 160–163.

Вільчак Я. М. Особливості договірної правоздатності міжнародних економічних організацій (на прикладі системи ООН). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. – Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ, 2009.

Дисертацію присвячено дослідженню особливостей договірної правоздатності спеціалізованих економічних установ ООН.

У дисертації відображено основні етапи виникнення та становлення міжнародних економічних організацій та спеціалізованих економічних установ ООН зокрема, висвітлено особливості правосуб'єктності, охарактеризовано договірну правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН шляхом тлумачення їх установчих актів та аналізу міжнародних договорів, що укладаються ними. Досліджено особливості відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань.

Розкрито правову природу спеціалізованих економічних установ як суб'єктів міжнародного права та проведено їхню класифікацію, виділено основні концепції договірної правоздатності міжнародних організацій.

Встановлено, що їх договірна правоздатність має функціональний характер, обумовлений установчим актом та цілями кожної організації. Запропоновано визначення поняття договірної правоздатності спеціалізованої економічної установи ООН.

Ключові слова: договірна правоздатність, спеціалізована економічна установа ООН, міжнародна правосуб'єктність, установчий акт, міжнародна угода, договір про штаб-квартиру, договір про співпрацю, договір про позику, меморандум про взаєморозуміння.

Вильчак Я. М. Особенности договорной правоспособности международных экономических организаций (на примере системы ООН). – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Институт государства и права им. В. М. Корецкого НАН Украины. – Киев, 2009.

Диссертация посвящена исследованию особенностей договорной правоспособности специализированных экономических учреждений ООН.

В работе исследованы возникновение и развитие международных организаций со времен Древней Греции и до наших дней. Также исследована правосубъектность международных организаций, ее особенности и основные этапы развития.

В диссертации определены основные этапы возникновения и развития специализированных экономических учреждений ООН. Проведен анализ правовой природы специализированных экономических учреждений как субъектов международного права и создана авторская их классификация на непосредственно экономические и учреждения экономического характера. К первой категории относятся специализированные учреждения валютно-кредитной сферы, сферы транспорта и связи, а также промышленного развития. Ко второй группе – те, что непрямо связаны в своей деятельности с экономической сферой.

Выделены основные концепции договорной правоспособности международных организаций: функциональная, имманентная, обычная, подразумеваемых полномочий, учредительная и полномочий, непосредственно вытекающих из правосубъектности международной организации. Охарактеризована

договорная правоспособность специализированных экономических учреждений ООН путем толкования их учредительных актов. Нормы, которые касаются договорной правоспособности специализированных экономических учреждений предложено классифицировать на две группы: непрямо повязанных с договорной правоспособностью и прямо закрепляющих их договорную правоспособность.

В работе осуществлен сравнительный анализ международных договоров специализированных учреждений ООН с государствами и международными организациями. Установлено, что их договорная правоспособность имеет функциональный характер, обусловленный учредительным актом и целями каждой организации. Предложено определение понятия договорной правоспособности специализированного экономического учреждения ООН.

Также в работе исследуются особенности ответственности международных организаций за нарушение международных обязательств.

Ключевые слова: договорная правоспособность, специализированное экономическое учреждение ООН, международная правосубъектность, учредительный акт, международное соглашение, договор о штаб-квартире, договор о сотрудничестве, договоре о ссуде, меморандум о взаимопонимании.

Vilchak Y. M. Features of treaty-making capacity of international economic organizations (on the example of the UN system). – Manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of candidate of sciences (law) on speciality 12.00.11 – International law. V. M. Koretsky State and Law Institute of National Academy of Sciences of Ukraine. – Kyiv, 2009.

Thesis is devoted to research of features of treaty-making capacity of the specialized economic agencies of UN.

In thesis the main stages of origin and becoming of international economic organizations and specialized economic agencies of UN are represented. The treaty-making capacity of the specialized economic agencies of UN is described by interpretation of their constituent acts and analysis of international agreements which conclude by them.

Legal nature of the specialized economic agencies as subjects of international law is exposed and their classification is conducted, basic conceptions of treaty-making capacity of international organizations are selected. The main features of responsibility for braking of the international obligations by international organizations are researched.

It is set that their treaty-making capacity has functional character, conditioned a constituent act and aims of every organization. The definition of notion "treaty-making capacity of the specialized economic agencies of UN" is offered.

Key words: treaty-making capacity, specialized economic agencies of UN, international legal personality, constituent act, international agreement, headquarters agreement, co-operation agreement, loan agreement, memorandum of understanding.

Підписано до друку 18.02.2009 р. Формат 60*90 1/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Автор. Арк. 0,9 Тираж 100 екз. Замовлення №45.

Видавництво та друк - Інформаційно-видавничий центр Товариства "Знання" України.
03150, М. Київ-150, вул. Велика Васильківська (Червоноармійська), 57/3, к 314.
Тел. 287-41-45, 287-30-97.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 217 від 11.10.2000 р.